

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ДЕВИЗНОМ ПОСЛОВАЊУ

Члан 1.

У Закону о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/06 и 31/11), у члану 1. став 1. тачка 6) мења се и гласи:

„6) кредитни послови у Републици у девизама и кредитни послови са иностранством.”

Став 2. брише се.

Члан 2.

У члану 2. тачка (1) подтачка 6) мења се и гласи:

„6) корисници средстава буџета Републике Србије, корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање и корисници средстава буџета локалне власти, као и други корисници јавних средстава који су укључени у систем консолидованог рачуна трезора;”.

У тач. (7) и (12) речи: „хартитја од вредности и других финансијских инструмената” замењују се речју „капитала”.

Тачка (21) мења се и гласи:

„(21) *Кредитни послови са иностранством* су кредити, које одобрава банка или страна банка, и зајмови између резидената и нерезидената, о којима резиденти извештавају Народну банку Србије.

Кредитни послови из става 1. ове тачке су:

- комерцијални кредити и зајмови у девизама и динарима повезани са спољнотрговинским прометом робе и услуга, који обухватају одложено плаћање и плаћање унапред робе и услуга до годину дана са каматом, односно преко годину дана. Комерцијалним кредитом и зајмом сматра се и финансирање одложеног плаћања и плаћања унапред робе и услуга које кредитор или зајмодавац одобрава дужнику – купцу по спољнотрговинском промету робе и услуга тако што по налогу купца обавезу измирује непосредно продавцу,

- финансијски кредити и зајмови у девизама које кредитор, односно зајмодавац одобрава дужнику тако што средства ставља на располагање уплатом на рачун дужника. Под финансијским кредитима и зајмовима подразумевају се и сви облици финансирања које одобравају банке, стране банке и друге стране финансијске институције. Финансијским кредитом сматра се и финансирање трговине робом или пружања услуга у којој резидент није уговорна страна у послу, а које одобрава банка.

Комерцијалне и финансијске кредите и зајмове дужнику може одобрити један кредитор, односно зајмодавац или група кредитора или зајмодаваца (синдицирани кредит или зајам).

Кредитни послови са иностранством из става 1. ове тачке су и:

- субординирани кредити и зајмови из тачке (17) став 3. овог члана у девизама,

- краткорочни орочени банкарски депозити у девизама са роком отплате до годину дана између банке и стране банке, који се користе тако што банка – кредитор уплаћује средства на рачун банке – дужника,

- краткорочне банкарске кредитне линије у девизама са роком отплате до годину дана између банке и стране банке, које се користе тако што банка – кредитор врши плаћања по налогу банке – дужника,

- други послови који имају обележја кредитног посла са иностранством.

Кредитним пословима са иностранством из става 1. ове тачке сматрају се и:

- банкарске гаранције, авали и други облици јемства које банка даје у корист нерезидента – кредитора по кредитима које резиденти узимају из иностранства и по кредитним пословима између два нерезидента у иностранству,

- јемства и друга средства обезбеђења која резидент – правно лице и предузетник даје у корист нерезидента – кредитора по кредитима које резиденти узимају из иностранства, као и јемства и друга средства обезбеђења која резидент – правно лице даје по кредитним пословима између два нерезидента у иностранству.

Кредитним пословима са иностранством сматрају се и кредити и зајмови у динарима које у складу са одредбама овог закона међународне финансијске организације и развојне банке или финансијске институције чији су оснивачи стране државе одобравају резидентима, као и кредити у динарима које банке одобравају нерезидентима.”

У тачки (21а) став 1. мења се и гласи:

„Гаранцијски послови су послови издавања и прибављања гаранција, авала, јемстава и других средстава обезбеђења, које банка обавља у складу са прописима о банкама, осим гаранција из тачке (21) став 5. алинеја прва овог члана.”

У ставу 2. тачка на крају алинеје друге замењује се запетом и додаје се алинеја трећа, која гласи:

„- гаранцијски послови које обавља резидент – правно лице које је Република основала посебним законом ради финансирања извоза.”

Члан 3.

У члану 4. став 1. мења се и гласи:

„Извоз и увоз робе или услуга уговорени у девизама или динарима који нису наплаћени, односно плаћени у року дужем од годину дана од дана извршеног извоза или увоза, као и роба или услуга унапред наплаћена, односно плаћена у девизама или динарима, која није извезена, односно увезена у року дужем од годину дана од дана извршене наплате, односно плаћања сматрају се комерцијалним кредитима и зајмовима.”

Став 2. брише се.

Члан 4.

У члану 6. ст. 1, 2. и 3. мењају се и гласе:

„Резидент – правно лице, огранак страног правног лица и предузетник могу извршити пребијање дуговања и потраживања по основу реализованог

спољнотрговинског промета робе и услуга резидената, који се не сматра комерцијалним кредитима и зајмовима.

Влада прописује начин обављања послова из става 1. овог члана.

Банка, резидент – правно лице, предузетник и огранак страног правног лица могу извршити пребијање дуговања или потраживања по основу кредитних послова са иностранством у девизама са потраживањем или дуговањем по основу тих послова, реализованог спољнотрговинског промета робе и услуга, као и по основу директних инвестиција и улагања у непокретности из чл. 11. и 12. овог закона, на начин који пропише Народна банка Србије.”

Ст. 4. и 5. бришу се.

Члан 5.

У члану 7. ст. 1. и 2. мењају се и гласе:

„Банке, односно резиденти, осим резидената – физичких лица, и нерезиденти, могу преносити, односно платити или наплатити потраживања и дуговања која су настала по основу реализованог спољнотрговинског промета робе и услуга резидената, који се не сматра комерцијалним кредитима и зајмовима.

Послови из става 1. овог члана могу се вршити само на основу уговора закљученог између преносиоца и примаоца потраживања и дуговања, уз обавезу преносиоца да дужника, односно повериоца из основног посла обавести о извршеном преносу.”

После става 2. додају се нови ст. 3. и 4, који гласе:

„Уговор из става 2. овог члана нарочито садржи идентификационе податке о уговорним странама, податке о основу по ком су настала потраживања и дуговања која су предмет преноса, укључујући и податке о дужнику, односно повериоцу, као и податке о валути и износу потраживања и дуговања који су предмет преноса.

Потраживања и дуговања која су настала по основу реализованог спољнотрговинског промета робе и услуга резидента – јавног предузећа и правног лица са државним капиталом или правног лица које је у процесу реструктурирања или приватизације могу се преносити, односно платити или наплатити само на основу уговора, сагласности или изјава закључених између свих учесника у послу, уз претходно прибављену сагласност Владе, осим потраживања и дуговања резидента – правног лица које је Република основала посебним законом ради финансирања извоза.”

Досадашњи ст. 3, 4. и 5. бришу се.

Члан 6.

Члан 8а брише се.

Члан 7.

Члан 9. брише се.

Члан 8.

После члана 11. додаје се члан 11а, који гласи:

„Члан 11а

Резиденти – правна лица, предузетници и физичка лица могу вршити плаћање и наплату ради куповине и продаје у иностранству удела у капиталу страног правног лица које се не сматра директном инвестицијом.

Нерезиденти могу вршити плаћање и наплату ради куповине и продаје удела у капиталу резидента правног лица које се не сматра директном инвестицијом, у складу са законом који уређује привредна друштва.”

Члан 9.

У члану 12. став 2. брише се.

Члан 10.

У члану 13. ст. 1, 2, 3. и 4. после речи: „плаћање” додају се речи: „и наплату” и после речи: „куповине” додају се речи: „и продаје”.

Члан 11.

У члану 14. став 1. после речи: „плаћање” додају се речи: „и наплату” и после речи: „куповине” додају се речи: „и продаје”, а речи: „тржиште хартија од вредности” замењују се речима: „тржиште капитала”.

Члан 12.

У члану 15. став 1. после речи: „Плаћање” додају се речи: „и наплату” и после речи: „куповине” додају се речи: „и продаје”.

Члан 13.

У члану 17. став 1. после речи: „плаћања” додају се речи: „и наплату”, а реч: „ради” замењује се речима: „по основу”.

После става 1. додаје се нови став 2, који гласи:

„Резиденти – правна лица, предузетници и физичка лица могу вршити плаћање и наплату по основу улагања у иностране инвестиционе фондове посредством резидената – инвестиционих друштава и друштава за управљање инвестиционим фондовима у смислу закона којим се уређује тржиште капитала.”

У досадашњем ставу 2, који постаје став 3. после речи: „плаћање” додају се речи: „и наплату”, а реч: „ради” замењује се речима: „по основу”.

Члан 14.

У члану 18. ст. 1. и 2. мењају се и гласе:

„Кредитни послови из члана 2. тачка (21) ст. 2. и 3, став 4. алинеје прва и трећа и став 5. овог закона закључују се у писменом облику.

Кредите и зајмове у динарима из члана 2. тачка (21) став 6. овог закона банци, резиденту – правном лицу и предузетнику могу одобравати само међународне финансијске организације и развојне банке или финансијске институције чији су оснивачи стране државе, и то под условима и на начин који пропише Народна банка Србије. Кредите у динарима нерезидентима могу одобравати само банке, и то под условима и на начин који пропише Народна банка Србије.”

У ставу 3. у другој реченици после речи: „Банка може” додају се запета и речи: „у складу са прописима о банкама и овим законом,”.

Став 5. брише се.

У досадашњем ставу 6, који постаје став 5. речи: „ст. 4. и 5.” замењују се речима: „става 4.”.

Досадашњи став 7, који постаје став 6. мења се и гласи:

„Банка може учествовати у синдицираном комерцијалном кредиту или зајму који се одобрава резиденту или нерезиденту за финансирање одложеног плаћања и плаћања унапред по спољнотрговинском промету робе и услуга, куповати потраживање од нерезидента – учесника у таквом синдицираном кредиту и продавати нерезиденту своје потраживање по овом основу.”

Досадашњи став 8. постаје став 7.

У досадашњем ставу 9, који постаје став 8. после речи: „иностранством” додају се речи: „и преносити, односно платити или наплатити потраживања и дуговања по тим пословима,”.

Досадашњи став 10. постаје став 9.

Досадашњи став 11, који постаје став 10. мења се и гласи:

„Банка, резидент – правно лице, предузетник и физичко лице могу закључивати друге послове који имају обележја кредитних послова са иностранством из члана 2. тачка (21) став 4. алинеја четврта овог закона у складу са прописом Народне банке Србије донетим на основу члана 24. овог закона.”

Досадашњи став 12, који постаје став 11. мења се и гласи:

„Резидент – физичко лице може из иностранства узимати кредите и зајмове са роком отплате дужим од годину дана, који се користе уплатом средстава кредита на рачун тог резидента код банке, док такве кредите и зајмове резидент – огранак страног правног лица може узимати од нерезидента – оснивача.”

Досадашњи став 13. постаје став 12.

Став 14. брише се.

Члан 15.

У члану 20. ст. 1. и 2. мењају се и гласе:

„Банке, односно резиденти, осим резидената – физичких лица, и нерезиденти, могу преносити, односно платити или наплатити потраживања и дуговања резидената која су настала по основу кредитног посла са иностранством.

Послови из става 1. овог члана могу се вршити само на основу уговора закљученог између преносиоца и примаоца потраживања и дуговања, уз обавезу преносиоца да дужника, односно повериоца из основног посла обавести о извршеном преносу.”

После става 2. додају се нови ст. 3. и 4, који гласе:

„Уговор из става 2. овог члана нарочито садржи идентификационе податке о уговорним странама, податке о основу по ком су настала потраживања и дуговања која су предмет преноса, укључујући и податке о

дужнику, односно повериоцу, као и податке о валути и износу потраживања и дуговања који су предмет преноса.

Потраживања и дуговања која су настала по основу кредитног посла са иностранством резидента – јавног предузећа и правног лица са државним капиталом или правног лица које је у процесу реструктурирања или приватизације могу се преносити, односно платити или наплатити само на основу уговора, сагласности или изјава закључених између свих учесника у послу, уз претходно прибављену сагласност Владе, осим потраживања и дуговања резидента – правног лица које је Република основала посебним законом ради финансирања извоза.”

Досадашњи став 3. брише се.

Члан 16.

У члану 23. ст. 1. и 2. мењају се и гласе:

„Резиденти – правна лица могу нерезидентима одобравати финансијске зајмове под условом да је нерезидент – дужник по кредитном послу у већинском власништву резидента.

Под условом из става 1. овог члана резиденти – правна лица могу давати и јемства и друга средства обезбеђења по кредитним пословима између два нерезидента у иностранству.”

После става 2. додаје се нови став 3, који гласи:

„Резидент – јавно предузеће и правно лице са државним капиталом или правно лице које је у процесу реструктурирања или приватизације може обављати послове из ст. 1. и 2. овог члана само на основу сагласности Владе.”

Досадашњи став 3. постаје став 4.

У досадашњем ставу 4, који постаје став 5. речи: „става 3.” замењују се речима: „става 4.”, а после речи: „банкарску гаранцију” додају се запета и речи: „авале и друге облике јемства”.

Досадашњи став 5, који постаје став 6. мења се и гласи:

„Народна банка Србије може да пропише начин и услове обављања послова из овог члана.”

Члан 17.

У члану 24. речи: „евидентирање кредитних послова” замењују се речима: „извештавање о кредитним пословима”.

Члан 18.

У члану 26. став 1. мења се и гласи:

„Банка, у складу са прописима о банкама, издаје и прибавља гаранције, авале, јемства и друга средства обезбеђења.”

Став 2. брише се.

У досадашњем ставу 3, који постаје став 2. речи: „из става 2. овог члана” замењују се речима: „од нерезидената”.

После досадашњег става 3, који постаје став 2, додаје се нови став 3, који гласи:

„Резидент – правно лице, које је Република основала посебним законом ради финансирања извоза, може обављати гаранцијске послове у складу са тим посебним законом.”

У ставу 5. после речи: „капиталом” додају се речи: „или правно лице које је у процесу реструктурирања или приватизације”.

Члан 19.

Члан 31а брише се.

Члан 20.

У члану 32. после става 1. додају се нови ст. 2. и 3, који гласе:

„Резиденти могу обављати платни промет са иностранством и преко стране институције електронског новца ради плаћања и наплате по основу електронске купопродаје роба и услуга.

Средства резидената, која се воде код институције из става 2. овог члана ради плаћања, односно наплате по основу електронске купопродаје роба и услуга, не сматрају се депозитом у смислу члана 27. став 2. овог закона.”

Досадашњи став 2. постаје став 4.

Досадашњи став 3, који постаје став 5. мења се и гласи:

„Платни промет по финансијским и субординираним кредитима и зајмовима у девизама, кредитима и зајмовима које од нерезидента узимају резиденти – физичка лица и огранци страних правних лица, као и по кредитима и зајмовима у динарима који се резидентима одобравају у складу са чланом 18. став 2. овог закона, може се вршити само уколико су резиденти о тим пословима претходно известили Народну банку Србије у складу са овим законом.”

После досадашњег става 3, који постаје став 5. додаје се нови став 6, који гласи:

„Под условом из става 5. овог члана врши се и платни промет по комерцијалним кредитима и зајмовима у девизама и динарима за финансирање одложеног плаћања и плаћања унапред робе и услуга које кредитор или зајмодавац одобрава дужнику – купцу по спољнотрговинском промету робе и услуга тако што по налогу купца обавезу измирује непосредно продавцу.”

Досадашњи став 4, који постаје став 7. мења се и гласи:

„Платни промет по осталим кредитним пословима са иностранством може се вршити и без претходног извештавања Народне банке Србије о тим пословима.”

Досадашњи став 5. постаје став 8.

Члан 21.

У члану 33. ст. 3, 4, 5. и 6. мењају се и гласе:

„Послови из ст. 1. и 2. овог члана могу се вршити само на основу уговора закљученог између свих учесника у послу или изјаве резидента да је обавештен о извршеном преносу.

Уговор, односно изјава резидента нарочито садржи идентификационе податке о свим учесницима у послу, податке о основу по коме је настало

потраживање и дуговање из основног посла и податке о валути и износу потраживања и дуговања који су предмет послова из ст. 1. и 2. овог члана.

Резидент – јавно предузеће и правно лице са државним капиталом или правно лице које је у процесу реструктурирања или приватизације може извршити наплату, односно плаћање и другом нерезиденту по пословима из ст. 1. и 2. овог члана само на основу уговора, сагласности или изјава закључених између свих учесника у послу, уз претходно прибављену сагласност Владе, осим ако је у питању резидент – правно лице које је Република основала посебним законом ради финансирања извоза.

Резиденти су дужни да о променама по кредитним пословима са иностранством одређеним у ст. 1. и 2. овог члана известе Народну банку Србије у складу са прописом донетим на основу члана 24. овог закона.”

Члан 22.

У члану 34. став 2. тачка 7) мења се и гласи:

„7) гаранцијских послова из члана 26. овог закона, по основном послу који се врши у девизама;”.

У тачки 9) после речи: „зарада” додају се речи: „резидентима – физичким лицима који су упућени на привремени рад у иностранство по основу уговора о извођењу инвестиционих радова у иностранству, као и”.

У ставу 4. речи: „робни кредит” замењују се речима: „комерцијални кредит за финансирање одложеног плаћања и плаћања унапред робе и услуга”.

Став 5. мења се и гласи:

„Плаћање, наплаћивање и пренос у Републици могу се вршити и у девизама по пословима који су уређени законима који уређују тржиште капитала и осигурање депозита.”

После става 5. додаје се нови став 6, који гласи:

„Плаћање, наплаћивање и пренос у Републици могу се вршити и у девизама и у другим случајевима прописаним законом.”

У досадашњем ставу 6, који постаје став 7. после речи: „банке” додају се речи: „или на девизни рачун члана породице код те или друге банке, уз доказ да је у питању сродник до трећег степена сродства”.

Досадашњи ст. 7. и 8. постају ст. 8. и 9.

Члан 23.

У члану 35. став 2. мења се и гласи:

„Резидент – правно лице, огранак страног правног лица и предузетник држи девизе на девизном рачуну код банке или их продаје банци.”

Члан 24.

У члану 36. став 1. мења се и гласи:

„Резиденти – корисници средстава буџета Републике Србије, корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање и корисници средстава буџета локалне власти, као и други корисници јавних средстава који су укључени у систем консолидованог рачуна трезора, девизне рачуне воде код Управе за трезор у оквиру система консолидованог рачуна трезора који се води код Народне банке Србије, осим ако посебним законом или међународним

уговором није друкчије прописано, а девизе и ефективни страни новац који остваре у свом пословању могу да продају Народној банци Србије.”

Додаје се став 3, који гласи:

„Народна банка Србије прописује начин обављања послова између Народне банке Србије и Управе за трезор који се обављају преко система консолидованог рачуна трезора из става 1. овог члана.”

Члан 25.

Члан 39. мења се и гласи:

„Члан 39.

Мењачке послове могу да обављају:

1) банке и резидент – привредни субјект који мењачке послове обавља на основу посебног закона којим се уређује његова делатност;

2) резиденти – правна лица и предузетници који имају овлашћење за обављање мењачких послова издато од стране Пореске управе.

Решење о издавању овлашћења за обављање мењачких послова (у даљем тексту: овлашћење), на основу поднетог захтева, издаје Пореска управа када утврди да подносилац захтева испуњава следеће услове:

1) да је као привредни субјект регистрован код надлежног органа;

2) да са банком има закључен уговор о обављању мењачких послова који не производи правно дејство ако привредни субјект нема овлашћење;

3) да власник, односно оснивач привредног субјекта, односно директор привредног субјекта, односно директор оснивача привредног субјекта и радник који ће непосредно обављати мењачке послове није правноснажно осуђен за кривична дела против привреде, имовине, живота и тела, против јавног реда и мира и правног саобраћаја;

4) да је организационо и кадровски оспособљен и технички опремљен за обављање мењачких послова.

Под кадровском оспособљеношћу за обављање мењачких послова подразумева се да радници који непосредно обављају мењачке послове код привредног субјекта имају најмање средњу стручну спрему и сертификат за обављање мењачких послова, осим у случају када привредни субјект мењачке послове обавља на основу посебног закона којим се уређује његова делатност.

Под организационом оспособљеношћу подразумева се обезбеђење адекватног пословног простора.

Под техничком опремљеношћу подразумева се обезбеђење адекватне опреме и информационог система који омогућава обављање мењачких послова на прописан начин.

Ближе услове и начин обављања мењачких послова прописује Народна банка Србије.

У случају да нису испуњени услови за издавање овлашћења из става 2. овог члана, Пореска управа донеће решење о одбијању захтева за издавање овлашћења.

Пореска управа о поднетом захтеву одлучује у року од 30 дана од дана пријема захтева са комплетном документацијом.

Министар надлежан за послове финансија и привреде прописује ближе поступак и услове за стицање сертификата за обављање мењачких послова, утврђује јединствени програм обуке за обављање мењачких послова и услове које морају да испуњавају предавачи који врше обуку.

Сертификат за обављање мењачких послова издаје Пореска управа, о чему води одговарајући регистар.

Решење Пореске управе из ст. 2. и 7. овог члана је коначно и против њега се може покренути управни спор.”

Члан 26.

Члан 39а мења се и гласи:

„Члан 39а

Пореска управа доноси решење о одузимању овлашћења за обављање мењачких послова кад утврди:

1) да овлашћени мењач престане да испуњава услове за обављање мењачких послова предвиђене овим законом и прописом Народне банке Србије;

2) да овлашћени мењач не почне са радом у року од 30 дана од дана пријема овлашћења за обављање мењачких послова;

3) да је овлашћење издато на основу неистинитих и нетачних података;

4) да овлашћени мењач није извршио налог за отклањање неправилности, односно незаконитости из решења Пореске управе;

5) да овлашћени мењач у писаној форми поднесе захтев Пореској управи за престанак обављања мењачких послова;

6) да овлашћени мењач у трајању дужем од пет радних дана без оправданог разлога не обавља мењачке послове.

Решење Пореске управе из става 1. овог члана је коначно и против њега се може покренути управни спор.

Пореска управа доноси решење о привременој забрани обављања мењачких послова на контролисаном мењачком месту у периоду до 30 радних дана ако овлашћени мењач не омогући пореском инспектору увид у пословне књиге и другу документацију или онемогући преглед предмета, просторија или других објеката, односно не дозволи привремено одузимање ефективног страног новца, чекова и готовине у динарима.

На решење Пореске управе из става 3. овог члана може се поднети жалба у року од 15 дана од дана пријема решења.

Жалба из става 4. овог члана не одлаже извршење решења из става 3. овог члана.”

Члан 27.

У члану 44. став 2. речи: „Девизни инспекторат” замењују се речима: „Пореска управа”.

Члан 28.

У члану 46. ст. 1. и 2. речи: „Девизни инспекторат” замењују се речима: „Пореска управа”.

Додаје се став 3, који гласи:

„Порески инспектор у току контроле може, уз издавање потврде, привремено одузети девизе, ефективни страни новац, чекове, хартије од вредности, динаре, предмете, исправе и документацију, ако постоји основана сумња да су употребљени или били намењени или настали извршењем кривичног дела или прекршаја.”

Члан 29.

После члана 49. додаје се члан 49а, који гласи:

„Члан 49а

Народна банка Србије утврђује аутентичност ефективног страног новца (страних новчаница и кованог новца) ако постоји сумња у њихову аутентичност.

Народна банка Србије прописује начин поступања са ефективним страним новцем за који постоји сумња да је фалсификован.

Забрањена је израда, продаја, увоз и дистрибуција, ради продаје или у остале комерцијалне сврхе, медаља и жетона који наликују страном кованом новцу – еврџу.

Народна банка Србије прописује обележја на основу којих се утврђује сличност медаља и жетона страном кованом новцу – еврџу.”

Члан 30.

Назив главе IX. ДЕВИЗНИ ИНСПЕКТОРАТ, назив одељка: „Надлежност и организација” и чл. 50, 51, 52, 52а и 53. бришу се.

Члан 31.

У члану 55. речи: „Девизног инспектората” замењују се речима: „Пореске управе”, а речи: „у депо” замењују се речима: „у оставу”.

Члан 32.

У члану 57. став 1. речи: „Девизног инспектората” замењују се речима: „Пореске управе”.

Члан 33.

У члану 59. став 1. мења се и гласи:

„Новчаном казном од 100.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај резидент – правно лице, огранак страног правног лица, банка и нерезидент – правно лице:

1) ако не изврши пребијање дуговања и потраживања по основу реализованог спољнотрговинског промета робе и услуга на начин који пропише Влада (члан 6. ст. 1. и 2);

2) ако не изврши пребијање дуговања и потраживања по основу кредитних послова са иностранством на начин који пропише Народна банка Србије (члан 6. став 3);

3) ако пренесе, односно плати или наплати потраживање и дуговање које није настало по основу спољнотрговинског промета робе и услуга резидената (члан 7. став 1);

4) ако посао из члана 7. став 1. овог закона не изврши на основу уговора, односно не достави обавештење о извршеном преносу (члан 7. став 2);

5) ако уговор не садржи податке из члана 7. став 3. овог закона;

6) ако пренесе, односно плати или наплати потраживања или дуговања која су настала по основу реализованог спољнотрговинског промета робе и услуга резидента – јавног предузећа и правног лица са државним капиталом или правног лица које је у процесу реструктурирања или приватизације супротно члану 7. став 4. овог закона;

7) ако изврши наплату, плаћање или изда налог за плаћање, односно изврши пренос нерезиденту, на основу уговора у којем није наведена стварна цена или на основу неистините исправе (члан 8);

8) ако изврши плаћање и пренос капитала по основу директних инвестиција супротно члану 11. овог закона;

9) ако изврши плаћање ради стицања својине на непокретностима у иностранству, односно Републици супротно закону који уређује својинско правне односе (члан 12. став 1);

10) ако изврши плаћање ради куповине или наплату ради продаје страних дужничких дугорочних хартија од вредности супротно члану 13. ст. 2. и 3. овог закона;

11) ако изврши плаћање ради куповине или наплату ради продаје у Републици дугорочних дужничких, као и власничких хартија од вредности, супротно закону који уређује тржиште капитала (члан 14. став 1);

12) ако изврши плаћање ради куповине или наплату ради продаје страних краткорочних хартија од вредности на страном и домаћем тржишту супротно пропису Народне банке Србије (члан 15. став 1);

13) ако изврши плаћање ради куповине страних краткорочних хартија од вредности (члан 15. став 2);

14) ако изврши плаћање ради куповине краткорочних хартија од вредности у Републици (члан 15. став 3);

15) ако изврши плаћање, наплату, пренос, пребијање, као и извештавање по пословима са финансијским дериватима, супротно условима и начину који пропише Народна банка Србије (члан 16);

16) ако изврши плаћање или наплату по основу улагања у иностранство супротно одредбама закона којим се уређују послови са инвестиционим и добровољним пензијским фондовима (члан 17. став 1);

17) ако изврши плаћање или наплату по основу улагања у иностране инвестиционе фондове супротно члану 17. став 2. овог закона;

18) ако изврши плаћање или наплату по основу улагања у инвестиционе фондове и добровољне пензијске фондове у Републици супротно закону који уређује послове са инвестиционим и добровољним пензијским фондовима (члан 17. став 3);

19) ако кредитни посао са иностранством закључи супротно члану 18. став 1. овог закона;

20) ако одобри кредит или зајам у динарима из члана 18. став 2. овог закона супротно условима и начину који пропише Народна банка Србије (члан 18. став 2);

21) ако даје банкарске гаранције, авале и друге облике јемства у корист нерезидента кредитора по кредитима које резиденти узимају из иностранства, прибавља гаранције, јемства и друга средства обезбеђења од нерезидента по кредитима које одобрава нерезидентима и даје гаранције, авале и друге облике јемства по кредитним пословима између два нерезидента у иностранству супротно члану 18. став 3. овог закона;

22) ако учествује у синдицираном финансијском кредиту или зајму супротно члану 18. став 4. овог закона;

23) ако купи потраживање од нерезидента – учесника у синдицираном финансијском кредиту или зајму који група страних кредитора одобрава дужнику, супротно условима из члана 18. став 4. овог закона (члан 18. став 5);

24) ако поступи супротно члану 18. став 6. овог закона;

25) ако поступи супротно члану 18. став 7. овог закона;

26) ако обавља кредитне послове са иностранством или пренесе, односно плати или наплати потраживање и дуговање по тим пословима супротно одредбама посебног закона (члан 18. став 8);

27) ако поступи супротно члану 18. став 10. овог закона;

28) ако поступи супротно члану 18. став 11. овог закона;

29) ако закључи уговор о кредитном послу са иностранством супротно члану 19. овог закона;

30) ако посао из члана 20. став 1. овог закона не изврши на основу уговора, односно не достави обавештење о извршеном преносу (члан 20. став 2);

31) ако уговор не садржи податке из члана 20. став 3. овог закона;

32) пренесе, односно плати или наплати потраживања или дуговања која су настала по основу кредитног посла са иностранством резидента – јавног предузећа и правног лица са државним капиталом или правног лица које је у процесу реструктурирања или приватизације супротно члану 20. став 4. овог закона;

33) ако финансијски кредит узет из иностранства користи супротно члану 21. став 1. овог закона;

34) ако финансијски кредит узет из иностранства користи супротно пропису Народне банке Србије којим се утврђују намене, начин и услови узимања тих кредита (члан 21. став 2);

35) ако узме краткорочни орочени банкарски депозит и краткорочну банкарску кредитну линију од стране банке супротно члану 22. овог закона;

36) ако финансијски зајам одобри нерезиденту супротно члану 23. став 1. овог закона;

37) ако да јемство и друго средство обезбеђења по кредитном послу између два нерезидента у иностранству под условима супротним члану 23. став 1. овог закона (члан 23. став 2);

38) ако послове из члана 23. ст. 1. и 2. овог закона обавља без сагласности Владе (члан 23. став 3);

39) ако не уговори и од нерезидента не прибави инструменте обезбеђења наплате при обављању кредитних послова из члана 23. ст. 1. и 2. овог закона (члан 23. став 4);

40) ако не поступи у складу са чланом 23. став 5. овог закона;

41) ако поступи супротно члану 23. став 6. овог закона;

42) ако не извести Народну банку Србије о кредитном послу са иностранством на начин и у року који пропише Народна банка Србије (члан 24);

43) ако одобри кредит у девизама супротно члану 25. овог закона;

44) ако гаранцијске послове из члана 26. став 1. овог закона обавља супротно прописима о банкама;

45) ако од нерезидента прибавља гаранције и јемства од нерезидената по потраживањима у Републици која су настала по основу иностраних кредита за које је држава преузела обавезу отплате према иностранству (члан 26. став 2);

46) ако обавља гаранцијске послове супротно одредбама посебног закона (члан 26. став 3);

47) ако да јемство нерезиденту супротно члану 26. став 4. овог закона;

48) ако да јемство нерезиденту супротно пропису Владе (члан 26. став 5);

49) ако прибави гаранцију или јемство нерезидента супротно члану 26. став 6. овог закона;

50) ако држи девизе на рачуну код банке у иностранству супротно пропису Народне банке Србије (члан 27. став 2);

51) ако на рачуну код банке држи девизе и динаре супротно овом закону (члан 28. став 1);

52) ако не поступи у складу са прописом Народне банке Србије (члан 28. став 2);

53) ако лице из члана 29. став 1. овог закона изврши пренос средстава са нерезидентног, односно резидентног рачуна у иностранство, супротно члану 29. став 1. овог закона;

54) ако изврши плаћање ради депоновања и улагања у иностранство супротно закону који уређује послове осигурања (члан 30. став 1);

55) ако изврши плаћање премије осигурања на основу уговора о осигурању који је закључен са нерезидентом – осигуравајућим друштвом, а који није дозвољен законом који уређује послове осигурања (члан 30. став 2);

56) ако не поступи у складу са прописом Народне банке Србије који уређује ближе услове за личне и физичке преносе средстава плаћања у иностранство и из иностранства (члан 31);

57) ако платни промет са иностранством обавља супротно члану 32. ст. 1. и 2. овог закона;

58) ако платни промет са иностранством не обави преко Народне банке Србије (члан 32. став 4);

59) ако платни промет по кредитним пословима са иностранством изврши супротно члану 32. ст. 5. и 6. овог закона;

60) ако обави платни промет са иностранством по текућим и капиталним пословима супротно пропису Народне банке Србије (члан 32. став 8);

61) ако изврши наплату, односно плаћање и другом нерезиденту, а не нерезиденту коме дугује, односно од кога потражује, по текућем или капиталном послу који није дозвољен овим законом (члан 33. став 1);

62) ако поступи супротно члану 33. став 2. овог закона;

63) ако послове из члана 33. ст. 1. и 2. овог закона не врши на основу уговора или изјаве (члан 33. став 3);

64) ако уговор, односно изјава не садржи податке из члана 33. став 4. овог закона;

65) ако изврши наплату, односно плаћање и другом нерезиденту супротно члану 33. став 5 овог закона;

66) ако о променама по кредитним пословима са иностранством из члана 33. ст. 1. и 2. овог закона не извести Народну банку Србије у складу са прописом донетим на основу члана 24. овог закона (члан 33. став 6);

67) ако плаћање, наплату и пренос у Републици изврши супротно члану 34. овог закона;

68) ако плаћање, наплату, уплату и исплату у ефективном страном новцу изврши супротно пропису Народне банке Србије (члан 34. став 9);

69) ако не држи девизе код банке, односно Народне банке Србије (члан 35. став 1);

70) ако не држи девизе на девизном рачуну код банке или их не прода банци (члан 35. став 2);

71) ако не поступи у складу са прописом Народне банке Србије (члан 35. став 3);

72) ако не достави податке о девизним рачунима резидената – правних лица и предузетника на начин и у роковима које пропише Народна банка Србије (члан 35. став 4);

73) ако девизне рачуне не воде код Управе за трезор у оквиру система консолидованог рачуна трезора који се води код Народне банке Србије (члан 36. став 1);

74) ако поступи супротно члану 36. став 2. овог закона;

75) ако не поступи у складу са прописаном обавезом извештавања (члан 37. став 1);

76) ако девизе и ефективни страни новац купи и прода изван девизног тржишта (члан 38. став 1);

77) ако не поступи у складу са прописом Народне банке Србије (члан 38. став 4);

78) ако не поступи у складу са прописом Народне банке Србије (члан 39. став 6);

79) ако за потребе књиговодства и статистике не примени званични средњи курс динара (члан 41. став 2);

80) ако за обрачун царине и других увозних дажбина не примени званични средњи курс динара утврђен последњег радног дана у недељи која

претходи недељи у којој се утврђује износ царине и других увозних дажбина у складу са законом који уређује царине (члан 41. став 3);

81) ако поступи супротно мерама из члана 42. овог закона;

82) ако поступи супротно мерама из члана 43. овог закона;

83) ако не изда потврду на граничном прелазу за привремено одузете динаре и ефективни страни новац, чекове и хартије од вредности које гласе на страну валуту, а које прелазе износ који пропише Народна банка Србије (члан 48);

84) ако поступи супротно члану 49а став 3. овог закона;

85) ако привремено одузете девизе, ефективни страни новац, динаре, чекове и хартије од вредности не депонује на наменски рачун Пореске управе који се води код Народне банке Србије или не стави у оставу код Народне банке Србије у року од два радна дана од дана њиховог одузимања (члан 55).”

Члан 34.

Члан 61. мења се и гласи:

„Члан 61.

Новчаном казном од 10.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај резидент – предузетник:

1) ако не изврши пребијање дуговања и потраживања по основу реализованог спољнотрговинског промета робе и услуга на начин који пропише Влада (члан 6. ст. 1. и 2);

2) ако не изврши пребијање дуговања и потраживања по основу кредитних послова са иностранством на начин који пропише Народна банка Србије (члан 6. став 3);

3) ако пренесе, купи или прода, односно плати или наплати потраживање и дуговање које није настало по основу спољнотрговинског промета робе и услуга резидената (члан 7. став 1);

4) ако посао из члана 7. став 1. овог закона не изврши на основу уговора, односно не достави обавештење о извршеном преносу (члан 7. став 2);

5) ако уговор не садржи податке из члана 7. став 3. овог закона;

6) ако изврши наплату, плаћање или изда налог за плаћање, односно изврши пренос нерезиденту на основу уговора у којем није наведена стварна цена или на основу неистините исправе (члан 8);

7) ако изврши плаћање и пренос капитала по основу директних инвестиција у иностранство супротно закону који уређује спољнотрговинско пословање (члан 11. став 1);

8) ако изврши плаћање ради стицања својине на непокретностима у иностранству, супротно закону који уређује својинско правне односе (члан 12. став 1);

9) ако изврши плаћање ради куповине или наплату ради продаје страних дужничких дугорочних хартија од вредности супротно члану 13. ст. 2. и 3. овог закона;

10) ако изврши плаћање ради куповине страних краткорочних хартија од вредности (члан 15. став 2);

11) ако изврши плаћање, наплату, пренос, пребијање, као и извештавање по пословима са финансијским дериватима супротно условима и начину који пропише Народна банка Србије (члан 16);

12) ако изврши плаћање или наплату по основу улагања у иностране инвестиционе фондове супротно члану 17. став 2. овог закона;

13) ако кредитни посао са иностранством закључи супротно члану 18. став 1. овог закона;

14) ако поступи супротно члану 18. став 9. овог закона;

15) ако поступи супротно члану 18. став 10. овог закона;

16) ако закључи уговор о кредитном послу са иностранством супротно члану 19. овог закона;

17) ако посао из члана 20. став 1. овог закона не изврши на основу уговора, односно не достави обавештење о извршеном преносу (члан 20. став 2);

18) ако уговор не садржи податке из члана 20. став 3. овог закона;

19) ако финансијски кредит узет из иностранства користи супротно члану 21. став 1. овог закона (члан 21. став 1);

20) ако финансијски кредит узет из иностранства користи супротно пропису Народне банке Србије којим се утврђују намене, начин и услови узимања тих кредита (члан 21. став 2);

21) ако не извести Народну банку Србије о кредитном послу са иностранством на начин и у року који пропише Народна банка Србије (члан 24);

22) ако држи девизе на рачуну код банке у иностранству супротно пропису Народне банке Србије (члан 27. став 2);

23) ако изврши плаћање премије осигурања на основу уговора о осигурању који је закључен са нерезидентом – осигуравајућим друштвом, а који није дозвољен законом који уређује послове осигурања (члан 30. став 2);

24) ако платни промет са иностранством обавља супротно члану 32. ст. 1, 2, 5. и 6. овог закона;

25) ако обави платни промет са иностранством по текућим и капиталним пословима супротно пропису Народне банке Србије (члан 32. став 8);

26) ако изврши наплату, односно плаћање и другом нерезиденту, а не нерезиденту коме дугује, односно од кога потражује, по текућем или капиталном послу који није дозвољен овим законом (члан 33. став 1);

27) ако поступи супротно члану 33. став 2. овог закона;

28) ако послове из члана 33. ст. 1. и 2. овог закона не врши на основу уговора или изјаве (члан 33. став 3);

29) ако уговор, односно изјава не садржи податке из члана 33. став 4. овог закона;

30) ако о променама по кредитним пословима са иностранством из члана 33. ст. 1. и 2. овог закона не извести Народну банку Србије у складу са прописом донетим на основу члана 24. овог закона (члан 33. став 6);

31) ако плаћање, наплату и пренос у Републици изврши супротно члану 34. овог закона;

32) ако плаћање, наплату, уплату и исплату у ефективном страном новцу изврши супротно пропису Народне банке Србије (члан 34. став 9);

33) ако не држи девизе на девизном рачуну код банке или их не прода банци (члан 35. став 2);

34) ако не поступи у складу са прописаном обавезом извештавања (члан 37. став 1);

35) ако девизе и ефективни страни новац купи и прода изван девизног тржишта (члан 38. став 1);

36) ако не поступи у складу са прописом Народне банке Србије (члан 39. став 6);

37) ако за потребе књиговодства и статистике не примени званични средњи курс динара (члан 41. став 2);

38) ако поступи супротно мерама из члана 42. овог закона;

39) ако поступи супротно мерама из члана 43. овог закона;

40) ако поступи супротно члану 49а став 3. овог закона.”

Члан 35.

Члан 62. мења се и гласи:

„Члан 62.

Новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај резидент – физичко лице:

1) ако изврши пребијање дуговања и потраживања по основу реализованог спољнотрговинског промета робе и услуга (члан 6. став 1);

2) ако изврши пребијање дуговања и потраживања по основу кредитног посла са иностранством (члан 6. став 3)

3) ако поступи супротно члану 7. став 1. овог закона;

4) ако изврши наплату, плаћање или изда налог за плаћање, односно изврши пренос, на основу уговора у којем није наведена стварна цена или на основу неистините исправе (члан 8);

5) ако изврши плаћање и пренос капитала по основу директних инвестиција у иностранство супротно закону који уређује спољнотрговинско пословање (члан 11. став 1);

6) ако изврши плаћање ради стицања својине на непокретностима у иностранству супротно закону који уређује својинско правне односе (члан 12. став 1);

7) ако изврши плаћање ради куповине или наплату ради продаје страних дужничких дугорочних хартија од вредности супротно члану 13. ст. 2. и 3. овог закона;

8) ако изврши плаћање ради куповине страних краткорочних хартија од вредности (члан 15. став 2);

9) ако изврши плаћање, наплату, пренос, пребијање, као и извештавање по пословима са финансијским дериватима, супротно условима и начину који пропише Народна банка Србије (члан 16);

10) ако изврши плаћање или наплату по основу улагања у иностране инвестиционе фондове супротно члану 17. став 2. овог закона;

11) ако кредитни посао са иностранством закључи супротно члану 18. став 1. овог закона;

12) ако поступи супротно члану 18. став 10. овог закона;

13) ако поступи супротно члану 18. став 11. овог закона;

14) ако поступи супротно члану 20. став 1. овог закона;

15) ако не извести Народну банку Србије о кредитном послу са иностранством у складу са прописом донетим на основу члана 24. овог закона (члан 24);

16) ако држи девизе на рачуну код банке у иностранству супротно пропису Народне банке Србије (члан 27. став 2);

17) ако изврши плаћање премије осигурања на основу уговора о осигурању који је закључен са нерезидентом – осигуравајућим друштвом, а који није дозвољен законом који уређује послове осигурања (члан 30. став 2);

18) ако не поступи у складу са прописом Народне банке Србије који уређује ближе услове за личне и физичке преносе средстава плаћања у иностранство и из иностранства (члан 31);

19) ако платни промет са иностранством обавља супротно члану 32. ст. 1, 2. и 5. овог закона;

20) ако обави платни промет са иностранством по текућим и капиталним пословима супротно пропису Народне банке Србије (члан 32. став 8);

21) ако изврши наплату, односно плаћање и другом нерезиденту, а не нерезиденту коме дугује, односно од кога потражује, по текућем или капиталном послу који није дозвољен овим законом (члан 33. став 1);

22) ако послове из члана 33. став 1. овог закона не врши на основу уговора или изјаве (члан 33. став 3);

23) ако уговор, односно изјава не садржи податке из члана 33. став 4. овог закона;

24) ако о променама по кредитним пословима са иностранством из члана 33. став 1. овог закона не извести Народну банку Србије у складу са прописом донетим на основу члана 24. овог закона (члан 33. став 6);

25) ако плаћање, наплату и пренос у Републици изврши супротно члану 34. овог закона;

26) ако плаћање, наплату, уплату и исплату у ефективном страном новцу изврши супротно пропису Народне банке Србије (члан 34. став 9);

27) ако не поступи у складу са прописаном обавезом извештавања (члан 37. став 1);

28) ако девизе и ефективни страни новац купи и прода изван девизног тржишта (члан 38. став 1);

29) ако поступа супротно мерама из члана 42. овог закона;

30) ако поступи супротно члану 49а став 3. овог закона.”

Члан 36.

Члан 63. мења се и гласи:

„Члан 63.

Новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај нерезидент – физичко лице:

1) ако посао из члана 7. став 1. овог закона не изврши на основу уговора, односно не достави обавештење о извршеном преносу (члан 7. став 2);

2) ако уговор не садржи податке из члана 7. став 3. овог закона;

3) ако изврши плаћање и пренос капитала по основу директних инвестиција у Републици супротно закону који уређује страна улагања (члан 11. став 2);

4) ако изврши плаћање ради куповине удела у капиталу резидента правног лица које се не сматра директном инвестицијом супротно закону који уређује привредна друштва (члан 11а став 2);

5) ако изврши плаћање ради стицања својине на непокретностима у Републици супротно закону који уређује својинско правне односе (члан 12. став 1);

6) ако изврши плаћање ради куповине у Републици дугорочних, као и власничких хартија од вредности супротно закону који уређује тржиште капитала (члан 14. став 1);

7) ако изврши плаћање ради куповине домаћих краткорочних хартија од вредности (члан 15. став 3);

8) ако изврши плаћање ради улагања у инвестиционе фондове и добровољне пензијске фондове у Републици супротно закону који уређује послове са инвестиционим и добровољним пензијским фондовима (члан 17. став 3);

9) ако кредитни посао са иностранством у девизама закључи супротно члану 18. став 1. овог закона;

10) ако посао из члана 20. став 1. овог закона не изврши на основу уговора, односно не достави обавештење о извршеном преносу (члан 20. став 2);

11) ако уговор не садржи податке из члана 20. став 3. овог закона;

12) ако на рачуну код банке држи девизе и динаре супротно овом закону (члан 28. став 1);

13) ако лице из члана 29. став 1. овог закона изврши пренос средстава са нерезидентног, односно резидентног рачуна у иностранство, супротно члану 29. став 1. овог закона;

14) ако не поступи у складу са прописом Народне банке Србије који уређује ближе услове за личне и физичке преносе средстава плаћања у иностранство и из иностранства (члан 31);

15) ако плаћање, наплату и пренос у Републици изврши супротно члану 34. овог закона;

16) ако плаћање, наплату, уплату и исплату у ефективном страном новцу изврши супротно пропису Народне банке Србије (члан 34. став 9);

17) ако девизе и ефективни страни новац купи и прода изван девизног тржишта (члан 38. став 1);

18) ако поступи супротно мерама из члана 42. овог закона;

19) ако поступи супротно члану 49а став 3. овог закона.”

Члан 37.

Прописи из чл. 4, 17, 18, 24. и 29. овог закона донеће се у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

До почетка примене прописа из става 1. овог члана примењиваће се прописи донети на основу Закона о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/06 и 31/11), ако нису у супротности са одредбама овог закона.

Члан 38.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе Уредба о ближим условима и начину преноса потраживања и дуговања насталих по спољнотрговинским пословима резидената („Службени гласник РС”, број 112/06), Уредба о ближим условима и начину наплате, односно плаћања и другом нерезиденту по текућем или капиталном послу („Службени гласник РС”, број 112/06) и Одлука о начину на који и роковима у којима банке извештавају Народну банку Србије о пословима куповине или продаје, односно плаћања или наплаћивања потраживања и дуговања по спољнотрговинским пословима резидената („Службени гласник РС”, број 16/07).

Члан 39.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. Уставни основ за доношење Закона

Уставни основ за доношење овог Закона садржан је у члану 97. тачка 6. Устава Републике Србије према којем Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, и јединствено тржиште, правни положај привредних субјеката; систем обављања појединих привредних и других делатности; монетарни, банкарски, девизни и царински систем; економске односе са иностранством; систем кредитних односа са иностранством; порески систем.

II. Разлози за доношење Закона

Важећи Закон о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/06 и 31/11 – у даљем тексту: Закон) ступио је на снагу 17. маја 2011. године. Циљ доношења тог закона био је даља либерализације токова плаћања и наплата у пословању са иностранством, која је била уведена основном верзијом овог закона, усаглашавање са прописима који су донети у међувремену, а који су функционално повезани са законом који уређује девизно пословање.

Приоритетни циљ предложених измена и допуна Закона је даља либерализација капиталних послова, односно укидање постојећих препрека слободном кретању капитала. Имајући у виду кретања на светском економском тржишту, спроведена је умерена либерализација, с циљем избегавања потенцијалних ризика по макроекономску и финансијску стабилност Републике Србије. У том смислу, резидентима – физичким лицима је омогућено да се задужују у иностранству на рок дужи од годину дана, резидентима – огранцима страних правних лица да се задужују код нерезидента – оснивача на рок дужи од годину дана, а банкама да узимају краткорочне финансијске кредите из иностранства.

У области текућих послова, либерализовани су послови пребијања дуговања и потраживања, по основу реализованог спољнотрговинског промета робе и услуга и по основу кредитних послова са иностранством, као и послови преноса потраживања и дуговања насталих по основу реализованог спољнотрговинског промета робе и услуга, прописивањем блажих услова обављања и проширивањем круга лица којима је омогућено обављање ових послова. Изузетак је предвиђен када се ради о потраживањима и дуговањима која су настала по основу реализованог спољнотрговинског промета робе и услуга резидента – јавног предузећа и правног лица са државним капиталом или правног лица које је у процесу реструктурирања или приватизације, а која се могу преносити, односно платити или наплатити само на основу уговора, сагласности или изјава закључених између свих учесника у послу, уз претходно прибављену сагласност Владе, с циљем заштите капитала наведених категорија резидената. Истовремено, предвиђено је укидање обавезе банака да извештавају Народну банку Србије о куповини и продаји потраживања и дуговања по спољнотрговинским пословима резидената, јер је, током примене Закона, уочено да извештавање о реализацији ових послова није од значај за израду пројекције платног биланса. Као последица наведене либерализације текућих послова, доношењем нових подзаконских аката ради извршавања овог закона у прописаном року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона, биће стављене ван снаге Уредба о условима и начину пребијања дуговања и потраживања по основу кредитних послова са иностранством у девизама („Службени гласник РС”, број 99/11) и Уредба о условима и начину пребијања дуговања и потраживања по основу реализованог спољнотрговинског промета робе и услуга и извештавању Девизног инспектората о пребијању („Службени гласник РС”, број 14/12), док ће даном

ступања на снагу овог закона бити стављена ван снаге Уредба о ближим условима и начину преноса потраживања и дуговања насталих по спољнотрговинским пословима резидената („Службени гласник РС”, број 112/06) и Одлука о начину на који и роковима у којима банке извештавају Народну банку Србије о пословима куповине или продаје, односно плаћања или наплаћивања потраживања и дуговања по спољнотрговинским пословима резидената („Службени гласник РС”, број 16/07).

Измене и допуне су предложене и код гаранцијских послова, обзиром да је примена члана 26. Закона показала нужност измене у смислу прописивања да банке, у складу са прописима о банкама, могу издавати и прибављати гаранције, авале, јемства и друга средства обезбеђења, чиме се изашло у сусрет потребама привредних субјеката чије је обављање привредне делатности у иностранству у појединим случајевима условљено прибављањем банкарских гаранција по овом основу, као и привредним субјектима који послују унутар међународних, корпоративних система, али и захтевима банкарског сектора.

Предложеним изменама и допунама Закона додатно је прецизирано да је резидентима омогућено да, поред постојеће могућности плаћања, врше и наплату по пословима са хартијама од вредности, изузев када се ради о краткорочним хартијама од вредности.

Изменама и допунама Закона предвиђен је и наставак процеса либерализације платног промета са иностранством прописивањем могућности да резиденти могу да пренесу девизе страном институцији електронског новца преко које се врши плаћање и наплата ради електронског трговања робом и услугама у иностранству, при чему се средства резидената, која се воде код институције електронског новца ради плаћања, односно наплате по основу електронске купопродаје роба и услуга, не сматрају депозитом у смислу члана 27. став 2. овог закона.

Предложена је и даља либерализација послова наплате, односно плаћања и другом нерезиденту, а не нерезиденту коме резидент дугује, односно од кога резидент потражује по текућем или капиталном послу, прописивањем да се исти могу обављати само на основу уговора, закљученог између свих учесника у послу, или на основу изјаве резидента да је упознат са извршеним преносом, а даном ступања на снагу предложеног Закона биће стављена ван снаге још једна уредба Владе, односно Уредба о ближим условима и начину наплате, односно плаћања и другом нерезиденту по текућем или капиталном послу („Службени гласник РС”, број 112/06).

Један од разлога предлагања измена и допуна Закона је и термилошко усклађивање дефиниције кредитних послова са иностранством са дефиницијом ових послова из Директиве 88/361/ЕЕЗ. У том смислу, извршена је подела свих кредитних послова са иностранством у девизама на финансијске и комерцијалне кредите, с тим што су новом дефиницијом комерцијалних кредита, поред постојећих комерцијалних кредита, обухваћени и робни кредити, као и кредитни послови из члана 4. Закона.

Разлог предложених измена и допуна Закона је и потреба усклађивања са Законом о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11 и 93/12), којим је предвиђено да се сва новчана средства (динарска и девизна), корисника јавних средстава, који су укључени у консолидовани рачун трезора Републике Србије, односно у консолидовани рачун трезора локалне власти, воде и депонују на консолидованом рачуну трезора Републике Србије, односно трезора локалне власти. Предложеним изменама Закона врши се усклађивање са Законом о буџетском систему и

обезбеђују потребни законски услови да се и девизни рачуни корисника јавних средстава, који су укључени у консолидовани рачун трезора Републике Србије, односно у консолидовани рачун трезора локалне власти, воде код Управе за трезор.

Предложеним изменама и допунама Закона извршено је усклађивање са Законом о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС”, бр. 80/02, 84/02, 23/03, 70/03, 55/04, 61/05, 85/05, 62/06, 61/07, 20/09, 72/09, 53/10, 101/11, 2/12 и 93/12), имајући у виду да даном ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС”, број 93/12), односно 6. октобра 2012. године, престаје са радом Девизни инспекторат образован Законом о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/06 и 31/11), а Пореска управа преузима надлежности Девизног инспектората за обављање послова издавања и одузимања овлашћења за обављање мењачких послова, послова издавања сертификата за обављање мењачких послова и контроле мењачких послова, као и других послова који су, према Закону о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/06 и 31/11), у надлежности Девизног инспектората, запослене и постављена лица Девизног инспектората, као и њихов пословни простор, предмете, информациони систем, архиву, опрему и средства за рад. У том смислу, предложеним изменама и допунама прописује се да Пореска управа врши контролу девизног пословања резидената и нерезидената и мењачког пословања, сходно овлашћењима из закона којим се уређује порески поступак и пореска администрација, а бришу се одредбе Закона којим су били уређени надлежност и организација Девизног инспектората.

III. Објашњење основних правних института и појединачних решења у Закону

Чланом 1. мења се члан 1. став 1. тачка 6) Закона на тај начин што се прецизира да се овим законом уређују кредитни послови у Републици у девизама и кредитни послови са иностранством. Став 2. овог члана брише се, у смислу усклађивања са одредбама Закона о пореском поступку и пореској администрацији.

Чланом 2. мења се члан 2. тачка (1) подтачка 6) Закона ради термилошког усклађивања са Законом о буџетском систему и прописује се да су резиденти и корисници средстава буџета Републике Србије, корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање и корисници средстава буџета локалне власти, као и други корисници јавних средстава који су укључени у систем консолидованог рачуна трезора, док се у тачкама (7) и (12) овог члана Закона врши термилошко усклађивање са Законом о тржишту капитала („Службени гласник РС”, број 31/11) позивањем на закон који уређује тржиште капитала, уместо на закон који уређује тржиште хартија од вредности и других финансијских инструмената.

Даље, мења се члан 2. тачка (21) Закона прописивањем да су кредитни послови са иностранством кредити, које одобрава банка или страна банка, и зајмови између резидената и нерезидената, о којима резиденти извештавају Народну банку Србије.

Поред тога, комерцијални кредити и зајмови у девизама и динарима су дефинисани као кредитни послови са иностранством који су повезани са спољнотрговинским прометом робе и услуга и који обухватају одложено плаћање и плаћање унапред робе и услуга до годину дана са каматом, односно преко годину дана. Комерцијалним кредитом и зајмом сматра се и финансирање одложеног плаћања и плаћања унапред робе и услуга које кредитор или зајмодавац одобрава дужнику – купцу по спољнотрговинском

промету робе и услуга тако што по налогу купца обавезу измирује непосредно продавцу.

Финансијски кредити и зајмови у девизама су кредитни послови са иностранством код којих кредитор, односно зајмодавац средства одобрава дужнику тако што их ставља на располагање уплатом на рачун дужника. Под финансијским кредитима и зајмовима подразумевају се и сви облици финансирања које одобравају банке, стране банке и друге стране финансијске институције. Финансијским кредитом сматра се и финансирање трговине робом или пружања услуга у којој резидент није уговорна страна у послу, а које одобрава банка.

Истовремено се врши се измена и члана 2. тачка (21а) Закона, којом се дефинишу гаранцијски послови, тако што се у ставу 1. прописује да се гаранцијским пословима сматрају послови издавања и прибављања гаранција, авала, јемстава и других средстава обезбеђења, које банка обавља у складу са прописима о банкама, те прецизирањем у ставу 2. новој алинеји трећој да гаранцијске послове може обављати и резидент – правно лице које је Република основала посебним законом ради финансирања извоза.

Чланом 3. мења се члан 4. став 1. Закона и прописује да се извоз и увоз робе или услуга уговорени у девизама или динарима који нису наплаћени, односно плаћени у року дужем од годину дана од дана извршеног извоза или увоза, као и роба или услуга унапред наплаћена, односно плаћена у девизама или динарима, која није извезена, односно увезена у року дужем од годину дана од дана извршене наплате, односно плаћања сматрају се комерцијалним кредитима и зајмовима, чиме ће се омогућити прописано извештавање и о пословима из члана 4. Закона који су уговорени у динарима и који се, у смислу овог закона, сматрају комерцијалним кредитима и зајмовима, те постоји обавеза извештавања Народне банке Србије о истима. Став 2. овог члана Закона брише се.

Чланом 4. мења се члан 6. став 1. Закона прописивањем да послове пребијања дуговања и потраживања по основу реализованог спољнотрговинског промета робе и услуга резидената, који се не сматра комерцијалним кредитима и зајмовима, осим резидента – правног лица и предузетника, сада може обављати и резидент – огранак страног правног лица, док се став 2. овог члана Закона мења тако што се наводи да Влада прописује начин обављања послова из става 1. овог члана.

Истовремено, мења се став 3. овог члана тако што се прописује да банка, резидент – правно лице, предузетник и огранак страног правног лица могу извршити пребијање дуговања или потраживања по основу кредитних послова са иностранством у девизама са потраживањем или дуговањем по основу тих послова, реализованог спољнотрговинског промета робе и услуга, као и по основу директних инвестиција и улагања у непокретности из чл. 11. и 12. овог закона, на начин који пропише Народна банка Србије, а ст. 4. и 5. се бришу.

Чланом 5. мења се члан 7. став 1. Закона прописивањем да послове преноса, односно плаћања или наплате потраживања и дуговања која су настала по основу реализованог спољнотрговинског промета робе и услуга резидената, који се не сматра комерцијалним кредитом и зајмом, могу обављати и нерезиденти.

Измењеним ставом 2. прописује се да се послови из става 1. овог члана могу вршити само на основу уговора закљученог између преносиоца и примаоца потраживања и дуговања, уз обавезу преносиоца да дужника,

односно повериоца из основног посла обавести о извршеном преносу, док се новим ставом 3. прописују подаци које уговор нарочито садржи.

Истовремено, врши се и допуна члана 7. новим ставом 4. којим је прописано да потраживања и дуговања која су настала по основу реализованог спољнотрговинског промета робе и услуга резидента – јавног предузећа и правног лица са државним капиталом или правног лица које је у процесу реструктурирања или приватизације могу се преносити, односно платити или наплатити само на основу уговора, сагласности или изјава закључених између свих учесника у послу, уз претходно прибављену сагласност Владе, осим потраживања и дуговања резидента - правног лица које је Република основала посебним законом ради финансирања извоза.

Досадашњи ст. 3, 4. и 5. се бришу.

У члану 6. брише се члан 8а Закона.

У члану 7. брише се члан 9. Закона.

Чланом 8. додаје се члан 11а којим се уређују плаћање и наплата ради куповине и продаје удела које се не сматра директном инвестицијом тако што се прописује да резиденти – правна лица, предузетници и физичка лица могу вршити плаћање и наплату ради куповине и продаје у иностранству удела у капиталу страног правног лица које се не сматра директном инвестицијом, као и да нерезиденти могу вршити плаћање и наплату ради куповине и продаје удела у капиталу резидента правног лица које се не сматра директном инвестицијом, у складу са законом који уређује привредна друштва.

У члану 9. брише се став 2. члана 12. Закона.

Чланом 10. врши се додатно прецизирање у члану 13. Закона прописивањем да резиденти - правна лица, предузетници и физичка лица могу вршити и наплату по основу продаје када се ради о пословима са хартијама од вредности прописаним овим чланом Закона.

Чланом 11. мења се члан 14. став 1. Закона у смислу термиолошког усклађивања са Законом о тржишту капитала, па се прописује да нерезиденти могу вршити плаћање ради куповине и наплату ради продаје у Републици дугорочних дужничких као и власничких хартија од вредности, у складу са законом који уређује тржиште капитала.

Чланом 12. додатно се прецизира члан 15. став 1. Закона тако што се прописује да Народна банка Србије и банке, под условима и на начин који пропише Народна банка Србије, поред плаћања ради куповине могу вршити и наплату ради продаје страних краткорочних хартија од вредности на страном и домаћем тржишту.

Чланом 13. врши се допуна члана 17. новим ставом 2, којим је прописано да резиденти - правна лица, предузетници и физичка лица могу вршити плаћање и наплату по основу улагања у иностране инвестиционе фондове посредством резидената - инвестиционих фондова и инвестиционих друштава у смислу закона којим се уређује тржиште капитала и инвестициони фондови, а досадашњи став 2. постаје став 3.

Наиме, како је Законом о тржишту капитала уведена могућност да поред инвестиционих друштава и друштва за управљање инвестиционим фондовима пружају услуге управљања портфолиом за индивидуалне клијенте, а у складу са уговором о управљању портфолиом, неопходно је предвидети у овом члану Закона могућност улагања од стране резидената посредством домаћих

друштва за управљање инвестиционим фондовима и инвестиционих друштава у иностране инвестиционе фондове.

У члану 14. мењају се одредбе члана 18. Закона и прописује да се кредитни послови из члана 2. тачка (21) ст. 2. и 3, став 4. алинеје прва и трећа и став 5. овог закона закључују у писменом облику.

Измењеним ставом 2. прецизирано је да кредите и зајмове у динарима из члана 2. тачка (21) став 6. овог закона банци, резиденту – правном лицу и предузетнику могу одобравати само међународне финансијске организације и развојне банке или финансијске институције чији су оснивачи стране државе, и то под условима и на начин који пропише Народна банка Србије. Кредите у динарима нерезидентима могу одобравати само банке, и то под условима и на начин који пропише Народна банка Србије.

Истовремено, ради терминолошког усклађивања с предложеном дефиницијом кредитних послова са иностранством, прописује се да банка може учествовати у синдицираном комерцијалном кредиту или зајму који се одобрава резиденту или нерезиденту за финансирање одложеног плаћања и плаћања унапред по спољнотрговинском промету робе и услуга, куповати потраживање од нерезидента - учесника у таквом синдицираном кредиту и продавати нерезиденту своје потраживање по овом основу.

Даље, прописује се да банка, резидент – правно лице, предузетник и физичко лице могу закључивати друге послове који имају обележја кредитних послова са иностранством из члана 2. тачка (21) став 4. алинеја четврта овог закона у складу са прописом Народне банке Србије донетим на основу члана 24. овог закона.

Најзад, у правцу даље либерализације девизних послова, изменама члана 18. Закона омогућава се резидентима – физичким лицима да из иностранства узимају кредите и зајмове са роком отплате дужим од годину дана, који се користе уплатом средстава на рачун тог резидента код банке, чиме се укида важећим законом постојеће ограничење у обављању кредитних послова са иностранством за резиденте – физичка лица, а такве кредите и зајмове може узимати и резидент -огранак страног правног лица од нерезидента – оснивача.

Брише се став 14.

Чланом 15. мења се члан 20. Закона којим се прописује да банке, односно резиденти, осим резидената – физичких лица, и нерезиденти могу преносити, односно платити или наплатити потраживања и дуговања која су настала по основу кредитног посла са иностранством, док је измењеним ставом 2. прописано да се послови из става 1. овог члана Закона могу обављати само на основу уговора закљученог између преносиоца и примаоца потраживања и дуговања, уз обавезу преносиоца да дужника, односно повериоца из основног посла обавести о извршеном преносу.

Новим ставом 3. прописује се да уговор из става 2. овог члана нарочито садржи идентификационе податке о уговорним странама, податке о основу по ком су настала потраживања и дуговања која су предмет преноса и податке о валути и износу потраживања и дуговања који су предмет преноса.

Новим ставом 4. прописано је да потраживања и дуговања која су настала по основу кредитног посла са иностранством резидента – јавног предузећа и правног лица са државним капиталом или правног лица које је у процесу реструктурирања или приватизације могу се преносити, односно платити или наплатити само на основу уговора, сагласности или изјава

закључених између свих учесника у послу, уз претходно прибављену сагласност Владе, осим потраживања и дуговања резидента - правног лица које је Република основала посебним законом ради финансирања извоза.

Досадашњи став 3. брише се.

Чланом 16. мења се члан 23. ст. 1. и 2. Закона у смислу даље либерализације капиталних послова прописивањем да резиденти – правна лица могу нерезидентима одобравати финансијске зајмове, као и давати јемства и друга средства обезбеђења по кредитним пословима између два нерезидента у иностранству, под условом да је нерезидент – дужник по кредитном послу у већинском власништву резидента, док је укинут услов из важећег закона да се наведени финансијски зајам може одобрити само уколико се исти одобрава из добити коју резидент оствари пословањем у иностранству, уз ограничење из новог става 3, којим се допуњује члан 23. Закона, а којим је прописано да послове из ст. 1. и 2. овог члана резидент – јавно предузеће и правно лице са државним капиталом или правно лице које је у процесу реструктурирања или приватизације може обављати само на основу сагласности Владе.

Чланом 17. мења се члан 24. Закона и прописује да Народна банка Србије прописује начин, рокове и обрасце извештавања о кредитним пословима са иностранством, уместо, у важећем закону наведено, евидентирање кредитних послова.

Чланом 18. мења се члан 26. став 1. Закона и прописује да банка, у складу са прописима о банкама, издаје и прибавља гаранције, авале, јемства и друга средства обезбеђења, а став 2. брише се.

У досадашњем ставу 3, који постаје став 2. врши се прецизирање одредбе којом је прописано да банка не може прибављати гаранције и јемства од нерезидената по потраживањима у Републици, која су настала по основу иностраних кредита за које је држава преузела обавезу отплате према иностранству.

Додаје се нови став 3. којим се прописује да резидент – правно лице, које је Република основала посебним законом ради финансирања извоза, може обављати гаранцијске послове у складу са тим посебним законом.

Чланом 19. брише се члан 31а Закона.

Чланом 20. врши се наставак процеса либерализације токова плаћања и наплата у пословању са иностранством допуном члана 32. Закона новим ст. 2. и 3. којим се прописује да резиденти могу обављати платни промет и преко стране институције којој се преносе девизе ради плаћања и наплате по основу електронске купопродаје роба и услуга у иностранству, као и да се средства резидената, која се воде код стране институције електронског новца ради плаћања, односно наплате по основу електронске купопродаје роба и услуга, не сматрају депозитом у смислу члана 27. став 2. овог закона. Овом допуном омогућава се резидентима да врше платни промет преко страних институција, којој се девизна средства преносе ради плаћања и наплате по основу електронског трговања, односно куповине и продаје робом и услугама.

Досадашњи став 2. постаје став 4.

Осим наведеног, досадашњим ставом 3, који постаје став 5, прописује се да се платни промет по финансијским и субординираним кредитима и зајмовима у девизама, кредитима и зајмовима које од нерезидента узимају резиденти - физичка лица и огранци страних правних лица, као и по кредитима и зајмовима у динарима који се резидентима одобравају у складу са чланом 18.

став 2. овог закона, може вршити само уколико су резиденти о тим пословима претходно известили Народну банку Србије у складу са овим законом, док је новим ставом 6. прописано да се под истим условима врши и платни промет по комерцијалним кредитима и зајмовима у девизама и динарима за финансирање одложеног плаћања и плаћања унапред робе и услуга које кредитор или зајмодавац одобрава дужнику – купцу по спољнотрговинском промету робе и услуга тако што по налогу купца обавезу измирује непосредно продавцу.

Досадашњи став 4, који постаје став 7. мења се и прописује да се платни промет по осталим кредитним пословима са иностранством може вршити и без претходног извештавања Народне банке Србије о тим пословима.

Досадашњи став 5. постаје став 8.

Чланом 21. мења се члан 33. ст. 3, 4, 5. и 6. Закона прописивањем да се послови из ст. 1. и 2. овог члана могу вршити само на основу уговора закљученог између свих учесника у послу или изјаве резидента да је обавештен о извршеном преносу.

Обзиром да изменом ове одредбе престаје потреба за применом Уредбе о ближим условима и начину наплате, односно плаћања и другом нерезиденту по текућем или капиталном послу, која се ставља ван снаге даном ступања на снагу овог закона, прописује се које податке уговор, односно изјава резидента нарочито садржи.

Резидент – јавно предузеће и правно лице са државним капиталом или правно лице које је у процесу реструктурирања или приватизације може извршити наплату, односно плаћање и другом нерезиденту по пословима из ст. 1. и 2. овог члана само на основу уговора, сагласности или изјава закључених између свих учесника у послу, уз претходно прибављену сагласност Владе, осим ако је у питању резидент - правно лице које је Република основала посебним законом ради финансирања извоза.

Резиденти имају обавезу извештавања Народне банке Србије о променама по кредитним пословима са иностранством одређеним у члану 33. ст. 1. и 2. овог закона.

Чланом 22. врши се измена члана 34. став 2. додавањем основа по којима се плаћање, наплаћивање и пренос у Републици могу вршити и у девизама по основу гаранцијских послова из члана 26. овог закона, по основном послу који се врши у девизама, као и по основу уплате зарада резидентима – физичким лицима који су упућени на привремени рад у иностранство по основу уговора о извођењу инвестиционих радова у иностранству.

Даље, врши се терминолошко усклађивање у ставу 4. тако што се прописује да банка може по налогу нерезидента – купца робе или услуге коме одобрава комерцијални кредит за финансирање одложеног плаћања и плаћања унапред робе и услуга, вршити у Републици плаћање у девизама резиденту – продавцу те робе или пружаоцу услуге у спољнотрговинском промету, а ставом 5. прописује се да се плаћање, наплаћивање и пренос у Републици могу вршити и у девизама по пословима који су уређени законима који уређују тржиште капитала и осигурање депозита, као и у другим случајевима прописаним законом.

Даље, после става 5. додаје се нов став 6. којим је прописано да се плаћање, наплаћивање и пренос у Републици могу се вршити и у девизама и у другим случајевима прописаним законом.

Изменом досадашњег става 6, који постаје став 7, омогућава се да се пренос у Републици врши и у девизама и по основу преноса девиза на девизни

рачун члана породице код банке у Републици, уз доказ да је у питању сродник до трећег степена сродства.

Досадашњи ст. 7. и 8. постају ст. 8. и 9.

Чланом 23. мења се члан 35. став 2. Закона и прописује да резидент – правно лице, огранак страног правног лица и предузетник држи девизе на девизном рачуну код банке или их продаје банци.

Чланом 24. мења се члан 36. став 1. Закона и прописује да резиденти - корисници средстава буџета Републике Србије, корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање и корисници средстава буџета локалне власти, као и други корисници јавних средстава који су укључени у систем консолидованог рачуна трезора, девизне рачуне воде код Управе за трезор у оквиру система консолидованог рачуна трезора који се води код Народне банке Србије, осим ако посебним законом или међународним уговором није друкчије прописано, а девизе и ефективни страни новац који остваре у свом пословању могу да продају Народној банци Србије.

Истовремено, врши се допуна члана 36. Закона новим ставом 3, којим се предвиђа да Народна банка Србије прописује начин обављања послова између Народне банке Србије и Управе за трезор који се обављају преко система консолидованог рачуна трезора.

Чл. 25. и 26. измењене су одредбе члана 39. и 39а Закона који уређује обављање мењачких послова у Републици.

Измењеним чланом 39. Закона прописано је да се мењачким пословима, осим банака и резидената – правних лица и предузетника који имају обавезу прибављања овлашћења за обављање мењачких послова и који се овим пословима могу бавити сходно важећем закону, мењачким пословима може бавити и резидент – привредни субјект који ове послове обавља на основу посебног закона којим се уређује његова делатност, чиме би се омогућило пружање услуге мењачких послова на ширем подручју Републике Србије, односно и у крајевима у којима је присуство осталих лица која се могу бавити мењачким пословима изузетно ретко.

Истовремено, чл. 39. и 39а Закона усклађују се са одредбама Закона о пореском поступку и пореској администрацији, којим је прописано да Пореска управа преузима надлежности Девизног инспектората за обављање послова издавања и одузимања овлашћења за обављање мењачких послова, послова издавања сертификата за обављање мењачких послова и контроле мењачких послова, као и других послова који су, према Закону о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/06 и 31/11), у надлежности Девизног инспектората, као и да даном ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС”, број 93/12), односно 6. октобра 2012. године, престаје да важи Уредба о ближим условима и начину вршења контроле мењачких послова („Службени гласник РС”, број 7/12).

Чл. 27. и 28. се, такође, врши усклађивање са одредбама Закона о пореском поступку и пореској администрацији, тако што се мењају чл. 44. и 46. Закона и прописује да Пореска управа врши контролу девизног пословања резидената и нерезидената и мењачког пословања, као и банака и других финансијских организација, ако су са резидентима и нерезидентима повезани имовинским, управљачким и пословним односима.

Истовремено, члан 46. Закона допуњује се новим ставом, којим је предвиђено да порески инспектор у току контроле може, уз издавање потврде,

привремено одузети девизе, ефективни страни новац, чекове, хартије од вредности, динаре, предмете, исправе и документацију, ако постоји основана сумња да су употребљени или били намењени или настали извршењем кривичног дела или прекршаја.

Чланом 29. додаје се члан 49а којим се предвиђа да Народна банка Србије утврђује аутентичност ефективног страног новца (страних новчаница и кованог новца), ако постоји сумња у њихову аутентичност, прописује начин поступања са ефективним страним новцем за који постоји сумња да је фалсификован и прописује обележја на основу којих се утврђује сличност медаља и жетона страном кованом новцу – еврџу. Истовремено, чланом 49а Закона прописана је забрана израде, продаје, увоза и дистрибуције, ради продаје или у остале комерцијалне сврхе, медаља и жетона који наликују страном кованом новцу - еврџу.

Чланом 30. назив главе IX. ДЕВИЗНИ ИНСПЕКТОРАТ, назив одељка: „Надлежност и организација” и чл. 50, 51, 52, 52а и 53. бришу се, ради усклађивања са одредбама Закона о пореском поступку и пореској администрацији, којим је прописано да Пореска управа преузима надлежности Девизног инспектората за обављање послова издавања и одузимања овлашћења за обављање мењачких послова, послова издавања сертификата за обављање мењачких послова и контроле мењачких послова, као и других послова који су, према Закону о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/06 и 31/11), у надлежности Девизног инспектората, посебно имајући у виду да даном ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС”, број 93/12), односно 6. октобра 2012. године, престаје са радом Девизни инспекторат образован Законом о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/06 и 31/11) и престаје да важи Уредба о ближим условима и начину вршења контроле девизног пословања резидената и нерезидената („Службени гласник РС”, бр. 112/06, 39/10 и 15/12).

Чланом 31. мења се члан 55. Закона и прописује да су органи контроле дужни да девизе, ефективни страни новац, чекове и хартије од вредности, које су привремено одузели због основане сумње да је извршено кривично дело или прекршај, депонују на наменски рачун Пореске управе који се води код Народне банке Србије или у оставу код Народне банке Србије, а динаре – на наменски рачун Пореске управе који се води код министарства надлежног за послове финансија.

Чланом 32. мења се члан 57. став 1. Закона тако што се прописује казна за кривично дело куповине од физичких лица или продаје тим лицима ефективног страног новца и чекова који гласе на страну валуту без овлашћења Пореске управе.

Чл. 33. – 36. мењају се казнене одредбе у смислу њиховог усклађивања са изменама материјалних одредаба.

Чланом 37. уређено је доношење прописа за извршење овог закона, односно примена подзаконских аката. Прописи из чл. 4, 17, 18, 24. и 29. овог закона донеће се у року од шест месеци од дана његовог ступања на снагу. До почетка примене нових прописа примењиваће се прописи донети на основу Закона, осим оних одредаба које су у супротности са одредбама овог закона.

Чланом 38. прописано је да даном ступања на снагу овог закона престају да важе Уредба о ближим условима и начину преноса потраживања и дуговања насталих по спољнотрговинским пословима резидената („Службени гласник РС”, број 112/06), Уредба о ближим условима и начину наплате, односно

плаћања и другом нерезиденту по текућем или капиталном послу („Службени гласник РС”, број 112/06) и Одлука о начину на који и роковима у којима банке извештавају Народну банку Србије о пословима куповине или продаје, односно плаћања или наплаћивања потраживања и дуговања по спољнотрговинским пословима резидената („Службени гласник РС”, број 16/07).

Чланом 39. уређује се ступање на снагу овог закона.

IV. Анализа ефеката Закона

- Одређење проблема које овај закон треба да реши

Важећи Закон о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/06 и 31/11) ступио је на снагу 17. маја 2011. године (у даљем тексту: Закон). Циљ доношења тог закона био је наставак процеса либерализације токова плаћања и наплата у пословању са иностранством која је била уведена претходно важећим законом, као и усаглашавање са прописима који су донети у међувремену, а који су функционално повезани са законом који уређује девизно пословање.

Приоритетни циљ предложених измена и допуна Закона је даља либерализација кретања капитала и смањивање административних трошкова привреди и грађанима.

Измене Закона сачињене су и у складу са одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању. Овим Споразумом, у делу којим је регулисано кретање радника, пословно настањивање, пружање услуга и капитал, предвиђено је да се могу уредити пословно настањивање и пословање привредних друштава и држављана на својој територији, ако се тим прописима привредна друштва и држављани других страна не дискриминишу у поређењу са њиховим привредним друштвима и држављанима. Чланом 54. Споразума у погледу финансијских услуга предвиђено је да ниједној страни неће бити ускраћено право да из опреза предузима мере, укључујући мере за заштиту улагача, депонената, осигураника или лица према којима пружалац финансијских услуга има фидуцијарну обавезу, или да обезбеди интегритет и стабилност финансијског система, али да ове мере не смеју да се користе као средство за избегавање обавеза које је страна преузела овим споразумом.

Одредбе члана 63. Споразума које гласе: „У погледу трансакција на капиталном и финансијском рачуну биланса плаћања од ступања на снагу овог Споразума, стране ће обезбедити слободно кретање капитала које се тиче кредита за комерцијалне трансакције или пружање услуга у којима учествује лице која има пребивалиште у једној од страна и финансијске зајмове и кредите, с роком доспећа дужим од годину дана”; и „Заједница и Србија ће такође осигурати, након четири године од ступања на снагу овога Споразума, слободно кретање капитала које се односи на портфолио инвестиције и финансијске зајмове и кредите с роком доспећа краћим од годину дана” определиле су степен либерализације овог закона.

Овим законом су предложене мере које ће имати позитиван утицај у дужем временском периоду на економску активност у земљи.

При изради овог закона анализирано је и стање у периоду од 2009. године у земљи, које карактерише пад привредне активности и смањење тражње. Пад извозне активности домаћих привредних друштава узрокован је смањеном тражњом за производима из Србије, као последица рецесије у развијеном свету. С друге стране, домаћа тражња је пала услед великог пада прилива капитала из иностранства, који је, преко кредита и приватизације, био

главни извор финансирања потрошње у Србији пре почетка светске финансијске кризе.

Пре удара кризе Србија је имала уравнотежен платни биланс (односно повремено суфицит), који је био резултат великог текућег дефицита. Међутим, због ниске домаће тражње (финалне и инвестиционе потрошње), обим економских односа са иностранством је битно смањен, а дефицит текућег рачуна веома низак, са тенденцијом даљег смањивања.

- Циљеви који се постижу његовим доношењем

Овај закон предвиђа битно смањивање административних трошкова привреди и грађанима кроз укидање административних процедура, с циљем да се овим субјектима олакша пословање и обављање платних трансакција у пословању са иностранством.

Резидентима - физичким лицима и огранцима страних правних лица је омогућено да се кредитно задужују у иностранству на период дужи од годину дана, као значајан помак у даљој либерализацији кретања капитала, посебно када се ради о физичким лицима којима до сада није било дозвољено закључивање кредитних послова са иностранством.

Поред тога, смањене су административне процедуре и трошкови када се ради о кредитним пословима са иностранством, о којима ће се, уместо досадашњег евидентирања, Народна банке Србије извештавати једноставнијом процедуром.

Изменама и допунама Закона предвиђено је да могућност пребијања дуговања и потраживања по реализованом спољнотрговинском промету робе и услуга имају и резиденти – огранци страних правних лица, којима до сада није било омогућено обављање ових послова. Имајући у виду резидентни статус ових субјеката, прописивање могућности пребијања дуговања и потраживања по реализованом спољнотрговинском промету робе и услуга олакшаће резидентима – огранцима страних правних лица измиривање обавеза које имају посебно према нерезидентима – матичним компанијама без излагања додатним трошковима, што је од посебног значаја код реализације ратификованих међународних уговора о развојним, инвестицијским пројектима, у чију реализацију је укључено више страних извођача и подизвођача, као и њихови огранци, основани у Републици Србији.

Послови преноса, односно плаћања или наплате потраживања и дуговања насталих по реализованом спољнотрговинском промету робе и услуге до сада су се могли обављати само на основу уговора закљученог између свих учесника у послу у писменој форми.

Изменом је предвиђено да уговор мора бити закључен између преносиоца и примаоца потраживања и дуговања насталих по реализованом спољнотрговинском промету робе и услуге, без обавезе да и трећа страна буде потписник уговора, али уз обавезу преносиоца да дужника, односно повериоца из основног посла обавести о извршеном преносу.

Такође, предвиђа се да, под истим условима, ове послове могу обављати и нерезиденти, а банке убудуће неће имати обавезу извештавања Народне банке Србије о овим пословима. Либерализацијом услова за обављање послова преноса, односно плаћања или наплате потраживања и дуговања насталих по реализованом спољнотрговинском промету робе и услуге резидентима се омогућава да на лакши и бржи начин дођу до обртних средстава и позитивно утиче на биланс извозника, кроз онемогућавање

губитака по основу ненаплате извоза робе и услуга, чиме се повећава извозни потенцијал домаће привреде на међународном тржишту.

Резидентима – правним лицима су ублажени услови под којима могу одобравати финансијске кредите нерезидентима укидањем услова да одобрена кредитна средства могу бити искључиво из добити остварене пословањем резидента у иностранству, с циљем да се створе повољнији услови за јачање привредне активности резидената – правних лица у иностранству и пласман домаћих производа и услуга на страним тржиштима.

Изменама и допунама Закона предвиђено је да банке могу, у складу са прописима о банкама и овим законом, издавати и прибављати гаранције, авале, јемства и друга средства обезбеђења. Оваквом формулацијом банкама се омогућава да обављају гаранцијске послове у складу са одредбама посебног закона, којим је уређена њихова делатност, обзиром да потребе привредних субјеката, као и еволутиван и динамичан начин привредног и банкарског пословања узрокује појаву нових облика гаранција и других средстава обезбеђења који су, као облик делатности банке, предмет уређења Закона о банкама („Службени гласник РС”, бр. 107/05 и 91/10) и подзаконских аката, донетих на основу овог закона.

Изменама и допунама Закона предвиђено је да резиденти могу обављати платни промет и преко стране институције ради електронског трговања робом и услугама, чиме се повећава ефикасност платних трансакција са иностранством и смањују трошкови које грађани и привреда сада имају приликом куповине роба и услуга у иностранству. Истовремено, тиме се повећава конкурентност и могућност пласмана домаћих производа на страним тржиштима, посебно када се ради о предузетницима и малим и средњим предузећима.

Осим наведеног, изменама и допунама су поједностављени услови за обављање послова наплате, односно плаћања и другом нерезиденту, прописивањем да се исти могу обављати само на основу уговора закљученог између свих учесника у послу или изјаве резидента да је упознат са извршеним преносом, чиме ће се допринети бржој и једноставнијој наплати потраживања, односно измиривању обавеза насталих у обављању текућих и капиталних послова резидената.

Ради усклађивања са Законом о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11 и 93/12), изменама и допунама Закона обезбеђују се потребни законски услови да се и девизни рачуни корисника јавних средстава, који су укључени у консолидовани рачун трезора Републике Србије, односно у консолидовани рачун трезора локалне власти, воде код Управе за трезор.

Измене и допуне Закона имају за циљ и усклађивање са одредбама Закона о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС”, бр. 80/02, 84/02, 23/03, 70/03, 55/04, 61/05, 85/05, 62/06, 61/07, 20/09, 72/09, 53/10, 101/11, 2/12 и 93/12), којим је прописано да даном ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС”, број 93/12), односно 6. октобра 2012. године, престаје са радом Девизни инспекторат образован Законом о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/06 и 31/11), а Пореска управа преузима надлежности Девизног инспектората за обављање послова издавања и одузимања овлашћења за обављање мењачких послова, послова издавања сертификата за обављање мењачких послова и контроле мењачких послова, као и других послова који су, према Закону о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/06 и 31/11), у надлежности Девизног инспектората,

запослене и постављена лица Девизног инспектората, као и њихов пословни простор, предмете, информациони систем, архиву, опрему и средства за рад. У том смислу, било је неопходно изменити и допунити одредбе Закона којима се уређују услови за обављање мењачког пословања, као и одредби којима се уређује надлежност у вршењу контроле девизног пословања резидената и нерезидената, док су из Закона брисане одредбе које су уређивале надлежност и организацију Девизног инспектората.

- Које су друге могућности за решавање проблема?

Приликом израде овог закона законодавац није био у могућности да разматра друга решења с обзиром на то да су Споразумом о стабилизацији и придруживању дате смернице за либерализацију капиталних и текућих трансакција. Споразумом је процењено да је потребно време од четири године како би се успоставила одржива макроекономска стабилност и испунили предуслови за неутралисање потенцијалних негативних ефеката либерализације токова краткорочног капитала.

- Зашто је доношење акта најбоље за решавање проблема?

Обзиром да се предложене измене односе на материју која се искључиво регулише законом, није било могућности за решавање проблема на други начин.

- На кога ће и како највероватније утицати решења у Закону?

Овај закон ће имати позитиван утицај на привредна друштва кроз стварање услова за стабилније и сигурније пословање и омогућити растерећење пословних биланса ради даљег улагања слободних средстава, док ће укидање досадашњих административних процедура, трошкова и подзаконских аката, за чијим важењем престаје потреба, олакшати њихово пословање.

Истовремено, очекује се да предложене измене и допуне омогуће већи прилив страног капитала и лакше инвестирање из иностранства.

- Који су трошкови које ће примена Закона изазвати грађанима и привреди посебно малим и средњим предузећима

Доношење новог закона неће наметнути нове трошкове грађанима и привреди, већ ће створити могућност да се они смање, с обзиром на очекивану појаву нових учесника на тржишту и самим тим повећану конкуренцију, али и на очекивани позитивни ефекат од повећања ликвидности привредних субјеката.

- Да ли су заинтересоване стране имале прилику да изнесу своје ставове о Нацрту закона?

Нацрт закона је био предмет јавне расправе, која је одржана у периоду од 17. до 23. октобра 2012. године, док су у току израде Нацрта закона споведене бројне консултације са стручњацима из области коју закон уређује.

Нацрт закона је био јавно доступан на сајту министарства надлежног за послове финансија и привреде, као и на више сајтова који се баве финансијама у Србији. У периоду од 17. до 23. октобра 2012. године сви заинтересовани су могли да доставе своје коментаре.

Поред тога, са заинтересованим странама су одржане две јавне расправе, у организацији Центра за развој интернета и Министарства финансија и привреде. Нацрт закона је благовремено био доступан свим учесницима јавних расправа са циљем да им се омогући довољно времена да анализирају предложна решења.

Дана 18. октобра 2012. године, у организацији Центра за развој интернета, Београд, одржана је јавна расправа са представницима интернет заједнице. У току јавне расправе, на којој су, осим представника Министарства финансија и привреде, учествовали и представници Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација и Управе за дигиталну агенду, свим учесницима су, у виду презентације, представљена нова решења предвиђена Нацртом, након чега су учесници активно дискутовали. Током расправе, учесници су се осврнули на искуства и праксу других земаља у обављању платног промета и преко институција електронског новца и изразили задовољство што ће се овим законом створити правни основ плаћања и наплате по основу електронске купопродаје роба и услуга, уз уважавање међународне праксе.

Такође, 24. октобра 2012. године у згради Министарства финансија и привреде одржана је јавна расправа на тему предложених измена и допуна Закона, на који су, осим чланова Радне групе за израду Нацрта закона о изменама и допунама Закона о девизном пословању, били позвани и представници Удружења банака Србије, Агенције за страна улагања и промоцију извоза Републике Србије, Управе за дигиталну агенду, привреде и интернет заједнице. Представници Удружења банака су подржали доношење овог закона и истовремено истакли да ће се њиховим доношењем олакшати пословање домаћих привредних субјеката, у смислу подршке банкарског сектора кроз већи број услуга, предвиђених Нацртом.

Радна група размотрила је све пристигле коментаре на текст Нацрта закона, сагледала могућност њиховог интегрисања у циљу побољшања Нацрта закона и велики део предлога уградила у текст закона, чиме су предвиђена законска решења знатно унапређена.

-Које ће мере током примене акта бити предузете да би се остварили разлози доношења акта?

Министарство финансија и привреде и Народна банка Србије имају обавезу да усагласе своја подзаконска акта са овим законом у роковима предвиђеним законом и да, на одговарајући начин, о томе обавесте учеснике на тржишту, а и ширу јавност.

V. Процена финансијских средстава потребних за спровођење Закона

За спровођење овог закона није потребно обезбедити средства у буџету Републике Србије.

VI. Разлози за доношење закона по хитном поступку

У складу са чланом 167. Пословника Народне скупштине (пречишћен текст) („Службени гласник РС”, број 20/12) предлаже се доношење овог закона по хитном поступку из разлога потребе усклађивања са одредбама закона који су ступили на снагу у међувремену, односно Законом о буџетском систему и Законом о пореском поступку и пореској администрацији.

Законом о буџетском систему је предвиђено да се сва новчана средства (динарска и девизна), корисника јавних средстава, који су укључени у консолидовани рачун трезора Републике Србије, односно у консолидовани рачун трезора локалне власти, воде и депонују на консолидованом рачуну трезора Републике Србије, односно трезора локалне власти. Предлогом закона о изменама и допунама Закона о девизном пословању врши се усклађивање са Законом о буџетском систему и обезбеђују потребни законски услови да се и девизни рачуни корисника јавних средстава, који су укључени у консолидовани

рачун трезора Републике Србије, односно у консолидовани рачун трезора локалне власти, воде код Управе за трезор.

Осим наведеног, даном ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС”, број 93/12), односно 6. октобра 2012. године, престао је са радом Девизни инспекторат образован Законом о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/06 и 31/11), а Пореска управа је преузела надлежности Девизног инспектората за обављање послова издавања и одузимања овлашћења за обављање мењачких послова, послова издавања сертификата за обављање мењачких послова и контроле мењачких послова, као и других послова који су, према Закону о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/06 и 31/11), у надлежности Девизног инспектората, запослене и постављена лица Девизног инспектората, као и њихов пословни простор, предмете, информациони систем, архиву, опрему и средства за рад. У смислу усклађивања са Законом о пореском поступку и пореској администрацији, предложеним изменама и допунама прописује се да Пореска управа врши контролу девизног пословања резидената и нерезидената и мењачког пословања, сходно овлашћењима из закона којим се уређује порески поступак и пореска администрација, а бришу се одредбе Закона којим су били уређени надлежност и организација Девизног инспектората.